

Looduskaitseliste piirangute talumise eest erametsades **saab taotleda hüvitist 4. aprillist kuni 2. maini**

ANDRES ORULA

KIKi metsaosakonna kontrolliüksuse juht

Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) avas taotlusvooru looduskaitseliste piirangute tõttu saamata jääva tulu hüvitamiseks Natura 2000 erametsamaal ja väljaspool. Uuendusena laieneb toetus nüüd rohkematele kaitsealustele aladele ja piiranguvööndi metsaelupaikadele.

Metsaomanike oluline panus loodusväärtuste hoidmisse

Teadlikul metsaomanikul on võtmetähtsusega roll looduse kaitsmisel – omaniku panus loodusväärtuste ja erinevate liikide hoidmisse ning eriliste koosluste kujundamisse on hindamatu. Metsa, mis looduskaitseliste piirangutega koormatud ja kus majandustegevus tänaseks piiratud või täielikult keelatud, on metsaomanik ja tema esivanemad kasvatanud ja hoidnud sageli juba mitme põlvkonna vältel. Piirangute eest makstav toetus aitab väärtustada metsaomaniku panust looduskaitseesse, hüvitades osaliselt metsa majandamisest saamata jäävat ühe aasta keskmist arvutuslikku tulu.

Aastas saamata jäänud tulu osaliseks hüvitamiseks on Natura metsatoetust olnud võimalik metsaomanikul küsida aastast 2008. Toetusskeemid ei hüvita kaugeltki kogu omaniku saamata jäävat tulu, eriti aladel, kus majandustegevus on nüüdseks täielikult keelatud (nt erinevad sihtkaitsevööndid, nendeks projekteeritavad alad või metsaelupaigad piiranguvööndites), kuid pakuvad siiski mõningast kompensatsiooni.

Uue nimega toetus sisulisi muudatusi kaasa ei too

Euroopa Liidu toetuste osas on alates 2023. aastast alanud uus programmiperiood. Selle raames on aastateks 2023–2027 Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavas ette nähtud sekkumine „Perioodi 2023–2027 Natura 2000 erametsades elurikkuse soodustamise toetus“. Uue nimega toetus on jätkuks varasemale Natura 2000 erametsamaa toetusele.

Toetuse eesmärgiks on säilitada ja parandada metsade ökoloogilist seisundit, panustada elurikkuse kadumise peatamise ja taastamise, edendada ökosüsteemi teenuseid ning säilitada elupaiku ja maastikke ning aidata kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele.

Natura metsatoetust on erametsaomanikel olnud võimalik taotleda juba 15 aastat.

Erametsaomanikule kompenseeritakse piirangute tõttu saamata jäävat iga-aastast tulu kahe meetme kaudu:

- Perioodi 2023–2027 Natura 2000 erametsades elurikkuse soodustamise toetus
- Väljaspool Natura 2000 võrgustiku ala asuvate erametsaalade looduskaitseliste piirangute hüvitamise toetus

Toetuse nimetus on küll uuenenud, aga taotlemine ja tingimused on analoogsed varasemate aastatega.

Hüvitise määradeks on:

- 134 eurot Natura sihtkaitsevööndis, Natura piiranguvööndis asuvas või hoiualal asuvas metsaelupaigas, Natura sihtkaitsevööndiks projekteeritaval alal või väljaspool Natura ala sihtkaitsevööndis;
- kuni 60 eurot Natura alal piiranguvööndis või hoiualal, kus ei asu metsaelupaik ning piiranguvööndiks või hoiualaks projekteeritaval alal.

Uuendusena on aladel, kus majandustegevus on reeglina keelatud, suurenenud hüvitise määr 134 euron hektari kohta. Samuti on kõrgema määraga alade sekka nüüd arvatud Natura piiranguvööndis või hoiualal asuvad metsaelupaigad ning Natura alal sihtkaitsevööndiks projekteeritavad alad.

Peamised nõuded toetusõiguslikule metsamaale on sarnased varasemaga:

- Iga metsaala minimaalne pind peab olema 0,30 ha.
- Ala ei ole kantud samal ajal pärandniiduna EELISesse.
- Ala ei ole kantud PRIA põllumassiivide registrisse.
- Ala kohta ei ole sõlmitud vääriselupaiga kaitse lepingut.
- Alal kasvavad puittaimed kõrgusega vähemalt 1,3 m ja võrade liitusega vähemalt 30% või kui kõrguse ja liituse nõue on täitmata seetõttu, et alal on tehtud uuendusraie, hooldusraie, valikraie, kujundusraie või puud on hukkunud loodusõnnetuse tagajärjel. Puittaimeks loetakse siinkohal metsa korraldamise juhendi lisas 14 loet-

letud puuliike. Nt kadakat, paju, sarapuud jt põõsaliike puittaimena arvesse ei võeta.

- Metsamaa võib sisaldada kuni 4 m laiust teed, kraavi, tuletõkestusvööndit ja elektripaigaldise kaitsevööndis olevat maad (kui seal kasvab mets) ning kuni 0,10 ha suurust lagendikku.

Jooksvad muudatused kaardil ei kajastu automaatselt e-PRIAS

2023. aastal toetusõiguslike Natura alade ja neist väljapoole jäävate eraomandis olevate metsaaladega saab tutvuda Maa-ameti geoportaali Erametsatoetuste kaardirakenduses. Hüvitiste taotlemisel aluseks olevad metsaalad on kantud 2023. aastal toetusõiguslike aladena Eesti looduse infosüsteemi (EELIS). Kaardikihi koostamise aluseks on looduskaitseliste piirangutega alad, sh metsaelupaigad, mis on EELISesse kantud kuni 20.02.2023 seisuga.

Siinkohal on oluline mainida, et **Keskonnaameti poolt 2022.–2023. a inventeeritud metsaelupaikade muudatusi on arvukalt kantud EELISesse ka pärast 20.02.2023**. Keskonnaameti tellitud inventeerimised jätkuvad ja sellest tulenevalt korrastatakse kaardikihte jooksvalt ka edaspidi. Praeguseks on teadaolevaid muudatusi (suuremaks, väiksemaks ja uutesse asukohadesse) toimunud juba ligi 1600 metsaelupaiga osas ning ca 5000 hektaril – eelkõige Haanja ja Otepää looduspargi ning Suursoo-Leidissoo hoiuala piirides, aga mujalgi. EELISesse kantud metsaelupaikade seisu näeb sisse logituna metsaportaalis aadressil **register.metsad.ee**.

Sellised jooksvad muudatused ei kajastu aga automaatselt e-PRIAS ja Maa-ameti kaardirakenduses, kuna toetusõiguslike metsaalade kaardi loomine on mitme asutuse koostöös sündiv aeganõudev protsess.

KIK võtab **kuni taotlusperioodi lõpuni** Natura metsaelupaikade ja kaitse-eeskirjade muutustest tulenevad toetusõigusliku

metsamaa muudatused esitatud taotluste osas arvesse sama aasta taotluses.

Kuidas toimub toetuse taotlemine?

Taotluste esitamine KIKile toimub läbi **e-PRIA portaali** 4. aprillist kuni 2. maini.

Tänavuse taotlusvooru puhul on oluline meeles pidada, et **enam ei ole võimalik hilinevad taotlusi vastu võtta**, seega tasub vältida taotluse esitamist viimasel minutil.

e-PRIASse sisenemiseks on vaja toimivat ID-kaarti koos paroolidega, mobiil-IDd või Smart-IDd. Pärast portaali sisenemist tuleb valida esindatav ning liikuda vanasse e-PRIASse taotlust esitama. **Vajadusel on hüvitise taotlemiseks võimalik anda ka volitus.**

Mõlema meetme toetusõiguslikud alad saab näidata ühes ja samas taotluses. Taotlus tuleb esitada igal aastal uuesti!

Taotluse juurde eraldi kaarti pole vaja lisada, hüvitise taotlemiseks piisab e-PRIAS metsaalade andmete lisamisest taotlusesse. Taotluse esitamise lihtsustamiseks sobib üldjuhul e-PRIAS eeltäidetud taotluse vorm, mis on tehtud toetusõiguslike metsaalade kaardi ja kinnistusregistri andmete alusel.

Kui hüvitise nõuetele mittevastav ala või selle osa on siiski kaardil, saab taotleja enne taotluse esitamist e-PRIAS metsaala või selle pindala vähendada. Taotlusele saab e-PRIAS vajadusel lisada märkusi ja lisafaili (nt kaasomaniku nõusolek).

Kui hüvitise saamise nõuetele vastav metsaala on maaomaniku hinnangul kaardil puudu (nt madal soo, kus kasvab nõuetele vastav mets) või vajab muutmist, esita avaldus KIKile (erametsaportaalis toetuse infolehel leitava soovituslikul vormil) e-PRIAS taotluse esitamisel lisafailina, e-kirjaga või posti teel hiljemalt 31. detsembriks. Sel juhul arvestatakse avaldusega järgmise aasta kaardi loomisel.

Taotlejal on õigus tänavuse taotlusperioodi jooksul KIKile esitatud toetustaotluse osas esitada muudatusi metsamaa ja selle piiride kohta (ehk lisada või eemaldada alasid) **kuni 15. juunini 2023**.

Täpsemat infot toetuse taotlemise tingimuste kohta leiad erametsaportaalist **eramets.ee/toetused/natura-metsa-toetus**.

Lisainfot hüvitise kohta saab küsida KIKi metsaosakonnast e-posti aadressil natura@kik.ee või telefonidel 5668 3263 ja 5683 3428.

KIKi Tallinna kontoris (Narva mnt 7a) aidatakse taotlusperioodi jooksul metsaomanikke taotluste täitmisel teisipäeviti ja neljapäeviti kell 10–16.

Toetustaotluste täitmisel aitavad taotlejaid ka kohalikud metsaühistud üle Eesti. Vaata metsaühistute vastuvõtuaegu erinevates maakondades erametsaportaalist **www.eramets.ee**

